

Deus atque id quod fieri potest

Gualterius Redmond
Austinopoli, Texiae
Statibus Foederatis Americae¹

Nova possibilitas adventicie inveniri nequit
Wittgenstein²

Ratiocinia Leibnitii ad Dei existentiam ostendendam cum probatione a G. Mavrodes prolata conferuntur, item cum formis modalibus nuper confectis ontologici argumenti olim ab Anselmo excogitati. Leibnitiana thesis “si ens necessarium est possibile, est” principiumque “necessitas contingentiae” Bonaventurae (et Thomae Aquinatis) examinantur necnon “unum fundamentum existentiae Dei demonstrandae” (“possibile poscit fundamen”) a Kant in tempore precritico propositum. Suadetur exemplarismum translaticium (ut apud Augustinum aliisque invenitur), cum modalem theoriam hodiernam et scholasticam stabiliat, integram prae se ferre rerum universitatis visionem tum Christianam tum philosophicam.

*

Los razonamientos de Leibniz para mostrar la existencia de Dios se comparan con un argumento no-modal de G. Mavrodes y con

¹ Non oportet lectorem, ut hoc opusculum intelligat, symbola logicalia cognoscere. Haec vero signa adhibebuntur: littera “p” vices gerit *cujuslibet* propositionis; $\sim p$ (non p), $p \supset q$ (si p tunc q), $p \& q$ (p et q), $p \vee q$ (p vel q), Np (necesse est ut p), Pp (potest fieri ut p); lineola “|” in probatione posita significat “ergo”. En formae regularum quae expresse adhibentur: syllogismus disjunctivus (si $\sim p \vee q$ et p, tunc q); modus tollens (si $\sim p \supset \sim q$ et q, tunc p); modus ponens (si $p \supset q$ et p, tunc q).

² “Es kann nicht nachträglich eine neue Möglichkeit gefunden werden”, *Logisch-philosophische Abhandlung*, 2.0123.

recientes reformulaciones modales del argumento ontológico de san Anselmo. Se analizan el principio leibniziano de que "si el ente necesario puede ser, entonces es" y el de la "necesidad de la contingencia" de san Buenaventura (y santo Tomás), junto con la "única base para probar la existencia de Dios" de Kant en su período precrítico ("la fundación de la posibilidad"). Se sugiere que el ejemplarismo tradicional (como en san Agustín) fundamenta resultados de la teoría modal actual y escolástica, desembocando en una cosmovisión integral tanto cristiana como filosófica.

*

A-priori reasonings for God's existence by Leibniz are compared to a non-modal argument by G. Mavrodes and to recent modal reformulations of St. Anselm's ontological approach. Leibniz's principle that "if the necessary can be, then it is" and St. Bonaventure's "necessity of contingency" are examined with Kant's pre-critical "foundation of possibility" proof. Traditional exemplarism (as in St. Augustine), it is suggested, grounds current and scholastic modal theory, and reflects an integrated world-view at once Christian and philosophical.

Aut Deus aut Nihil

In animo habeo quaerere num possibile postulet necessarium, numque argumentum existentiae entis necessarii eapropter ex possibilitate formari possit. Si recte censuerint qui (ut Leibniti) affirmaverunt, habitudo inter id quod fieri potest atque id quod non esse nequit confirmabitur, quae pars erit egregiae mundivisionis tum philosophicae tum Christianae ubi aditus ad Deum patet non solum ex actualitate (per argumenta a posteriori) sed etiam ex possibilitate (ope ratiocinorum a priori).

Deliberationem cum philosopho G. Mavrodes incipiamus, qui ad existentiam Dei ostendendam hoc simplex ratiocinium obtulit tamquam exemplum argumenti quod ipse quidem ut bonum existimat quod tamen non putat omnibus acceptum esse:

1) nihil est vel Deus est	hypothesis
2) aliquid est	hypothesis
<i>ergo:</i>	
3) Deus est	1,2 syllogismo disjunctivo. ³

Prima praemissa, cum sit disjunctio (“vel”), tantummodo significat unum saltem ejus disjunctorum (“nihil est” -- “Deus est”) verum esse, ac proinde sine alienis connotationibus sumenda est.⁴ Prima praemissa aequivalet huic implicationi:

nisi Deus est, nihil est,

itaque totum argumentum (implicatione vice disjunctionis positā, et regulā “modi tollentis” potius adhibitā quam “syllogismi disjunctivi”) ita symbolis exprimi potest. Littera “D” significat “Deus est” et “A” “aliquid est”, itaque “~D” est negatio D (“Deus non est”) et “~A” est negatio A (“nihil est”).

1	~D ⊃ ~A	hypothesis
2	A	hypothesis
3	D	1,2 modo tollenti.

Ego equidem cum Mavrodes consentio hoc argumentum bonum esse. *Scio* quidem secundam praemissam veram esse (ego, utputa, sum!), *opinor* tamen prudenter (quin certe sciam) primam esse veram, nam ratiocinium (propositione mecum diu reputatā pensisque diligenter objectionibus contra eam factis) mihi videtur magis rationi consentaneum quam aliae optiones. Itaque habitus meus epistemicus auxilio logicae epistemicae sic exprimi potest:

³ Conclusio (passus 3) ex passibus 1 et 2 sequitur propter regulam “syllogismi disjunctivi”. *Belief in God. A Study in the Epistemology of Religion* (Novi Eboraci 1970), p. 22.

⁴ “That is, the entire statement should be taken to assert merely that one or both of its constituent disjuncts is true, and nothing more. In particular, it should not be taken to assert (or deny) that there is any logical or causal relation between the disjuncts or between the facts or entities to which they refer”, op. cit., P. 12 (at patet habitudo logicalis inter disjuncta intercedere; nempe disjunctionis).

1) opinor nihil esse nisi Deus est	hypothesis
2) scio aliquid esse	hypothesis
<i>ergo:</i>	
...	
opinor Deum esse	1,2 ob modum tollentem et regulas epistemicas. ⁵

Itaque mihi licet, hanc propter rationem, propositioni *Deum esse* assentire ut sententiae rationali.

Aut Deus aut Impossibile

Leibnitius ratiocinationem haud dissimilem obtulit terminis *modalibus* utens (“necessarium”, “impossibile”, “actuale”...). Contextus est probatio ontologica a Cartesio prompta, quam ille censet esse demonstrationem imperfectam, cum desit praemissa, nempe “ens perfectum est possibile”; quā vero additā, confitetur ratiocinium existentiam Dei “geometricè a priori” demonstrare.⁶ Praemissae vero “possibile est Deum esse” idcirco assentit quia

omne ens ut possibile tenendum est donec probetur id impossibile esse.⁷

“Simplicius” deinde ratiocinium proponit:⁸

⁵ Systema epistemicum a Jaako HINTIKKA expositum in *Knowledge and Belief. An Introduction to the Logic of the Two Notions* (Typis Universitatis Cornelliensis, Ithacae et Londini, 1962) hic supponitur. Probatio adhuc recta esset si tantummodo opinarer secundam praemissam esse veram.

⁶ “Car on suppose tacitement que Dieu ou bien l’Etre parfait est possible. Si ce point étoit encore démontré comme il faut, on pourroit dire que l’existence de Dieu seroit démontrée géométriquement *a priori*”. *Die philosophischen Schriften von G. W. Leibniz* (7 vol., 1875-90), vol. 4, p. 405.

⁷ “...car tout estre doit estre tenu possible jusqu’à ce qu’on prove son impossibilité”. *Ibidem*.

definito Deo tamquam ente a se seu eo quod est per essentiam, facile est ex hac definitione concludere tale ens, si sit possibile, esse....⁹

Notiones "possibilitatis" atque "essentiae" conjungit quia res possibilis est propter notas suas essentielles, et concludit "esse per essentiam" aequivalere "esse per possibilitatem".¹⁰ Deinde "ideam" ut talem et "possibilitatem" inter se comparat, nam de ideis recte cogitari nequit nisi earum possibilitas agnoscitur.¹¹

Leibnitius deinde, "ente a se" definito ut

ente quod, cum possibile sit, oportet esse,

aequat hoc ens a se (vel ens per essentiam) enti necessario,¹² et principium modale monstrat quod dicit unum esse ex optimis totius logicae fructibus:

si ens necessarium est possibile, est.¹³

Advertamur continuo *quamlibet* propositionem hujus formae:

⁸ "...on pourroit former une demonstration encore plus simple en ne parlant point des perfections, pour n'être point arrêté par ceux qui s'aviseroient de nier que toutes les perfections soient compatibles, et par consequent que l'idée en question soit possible". Ibidem.

⁹ "Car en disant seulement que Dieu est un Estre de soy ou primitif Ens a se, c'est à dire qui existe par son essence; il est aisé de conclure de cette definition, qu'un tel Estre, si est possible, existe, ou plutôt cette conclusion est un corollaire qui se tire immédiatement de la definition et n'en differe presque point". Op. cit., pp. 405-406.

¹⁰ "Car l'essence de la chose n'étant que ce qui fait sa possibilité en particulier, il est bien manifest qu'exister par son essence, est exister par sa possibilité...". Op. cit., p. 406.

¹¹ "...on ne peut raisonner parfaitement sur des idées, qu'en connoissant leur possibilité". Op. cit., p. 405.

¹² "Et si l'Estre de soy étoit défini en terms encore plus approchans, en disant que c'est l'Estre qui doit exister parce qu'il est possible.... Car l'Estre necessaire et l'Estre par son essence ne sont qu'une même chose". Op. cit., p. 406.

¹³ "On pourroit encore faire à ce sujet une proposition modale qui seroit un des meilleurs fruits de toute la Logique, scavoir que *si l'Estre necessaire est possible, il existe*". Ibidem.

si possibile est ut necesse sit ut p, tunc p,

seu symbolice (ubi “Pp” significat “est possibile quod p” et “Np”
“est necessarium quod p”):

$$PNp \supset p,$$

esse veritatem logicae in systemate logicali S5;¹⁴ immo
propositionem fortiorem:

si possibile est ut necessario p, tunc necesse est ut p,

sive formaliter:

$$PNp \supset Np,$$

esse principium systematis S5 proprium.

Quodsi licet dicere propositionem “necesse est Deum esse” (“ND”,
ubi D significat “Deus --ens necessarium vel ens per essentiam--
est”) esse possibilem (PND), tunc Deus non solum est (D) sed est
necessario (ND):

$$PND \supset ND.$$

Itaque, affirmato hujus implicationis antecedente (nempe: “potest
feri ut Deus necessario sit”, PND), sequitur consequens (nempe
“necesse est Deum esse”, ND), et hanc habemus probationem:

1	PND \supset ND	hypothesis
2	PND	hypothesis
3	ND	1,2 modo ponenti,

¹⁴ Systema modale S5 ut fundamentale a philosophis plerumque existimatur qui modalitate in philosophando utuntur.

Leibnitiuſ colligit nonnisi unum contra existentiam entis necessarii objci posse, scilicet negare ens necessarium esse *posse*.¹⁵ Utraque praemissa mihi videtur sat probabilis esse.

Argumentum Anselmi

Leibnitiuſ obiter animadvertit de illis qui negent existentiam unquam a priori deduci posse:

Ratiocinium igitur sic videtur solidum esse, et qui censuerint ex solis notionibus, ideis, definitionibus, essentiis possibilibus existentiam actualem nunquam inferri posse, profecto recident in hoc quod modo dixi: scilicet negabunt ens a se possibile esse.¹⁶

Regula enim “amotionis possibilitatis” (si p , tunc Pp , vel modo scholastico expressa: “ab esse ad posse valet illatio”), a logicis receptum est, nam si pluit ergo pluere potest. Sed propositio conversa, “a posse ad esse” (si Pp tunc p), ut fallax iudicata est, nam ex “potest pluere”, ut patet, “pluit” non sequitur. Principium igitur haberemus negativum:

falsa est implicatio “a posse ad esse valet illatio”

($\sim[Pp \supset p]$). Leibnitiuſ vero acute monstrat hanc negationem non valere universaliter, nam propositione “oportet Deum (ens necessarium) esse” (ND) pro p substitutā (scilicet $PND \supset ND$ vice $Pp \supset p$), ut vidimus, implicatio $PND \supset ND$ est logice necessaria; immo

¹⁵ “...il est manifeste que tout ce qu'on pourroit dire contra l'existence d'un tel être, seroit de nier sa possibilité”. Op. cit., 406.

¹⁶ “Ainsi le raisonnement pris de ce biais paroît avoir de la solidité, et ceux qui veulent que des seules notions, idées, définitions, ou essences possibles on ne peut jamais inférer l'existence actuelle, retombent en effet dans ce que je viens de dire, c'est à dire qu'ils nient la possibilité de l'Estre de soy”. Ibidem.

quaelibet hujusmodi implicatio: $PNp \supset Np$, cum negatio ejus (in S5) repugnet, vera evenient.

Nunc vero haec probatio similis est illi pernoto argumento "ontologico" primum saeculo xi a sancto Anselmo proposito nuperque in logica symbolica saepius diversisque modis iterum formato:¹⁷

1) necessario: Deus, si est, est necessario	hypothesis
2) est possibile Deum esse	hypothesis
<i>ergo:</i>	
...	
Necesse est Deum esse	1,2 juxta regulas systematis S5.

Probatio symbolice sic apparebit:

1		$N[D \supset ND]$	hypothesis
2		PD	hypothesis
		-	
...		...	
		ND	1, 2 secundum modales systematis S5 regulas.

Prima praemissa hujus probationis *non* est veritas logicae, sed, cum non sit nisi quaedam definitio entis perfectissimi ("Deus non necessarius" non est Deus de quo in argumento agitur), facile acceptabilis est. Secunda vero praemissa --cujus negatio, inquit Leibniti, unica objectio est contra necessariam Dei existentiam -- est quidem quod in controversia hodie versatur.

¹⁷ Aliqui loci: HARTSHORNE, C.: *Man's Vision of God* (1941) et *The Logic of Perfection*; MALCOLM N.: "Anselm's Ontological Arguments", in *The Philosophical Review* (1960); PLANTINGA, A.: *The Nature of Necessity* (1974); DORE, C.: *Theism* (1984). Formae argumenti leviter variantur.

Ratiocinium a priori modale

Nunc vero Leibnitius hoc ratiocinium offert, quod nemo
 “hucusque tam perfecte” elaboravit:¹⁸

Si ens a se est impossibile, impossibilia sunt etiam omnia
 entia ab alio, cum postremo sint per ens a se; ideoque nihil
 esse posset. Hoc ratiocinium nos conducit ad alteram magni
 momenti propositionem modalem quae priori par est et quae
 una cum illa demonstrationem perficit. Sic exprimi posset:

nisi ens necessarium est, nullum ens est possibile.¹⁹

Quae propositio, substituto “necesse est Deum esse” pro “ens
 necessarium est”, exprimi potest sicut

nisi necesse est Deum esse, tunc nihil potest esse,

atque includi in hoc ratiocinium:

1) nisi necesse est Deum esse,	
tunc nihil potest esse	hypothesis
2) aliquid potest esse	hypothesis
ergo:	
3) necesse est Deum esse	1,2 modo tollenti,

sive symbolice:

¹⁸ “Il semble que cette demonstration n’avoit pas été porté si loin jusqu’icy...”. Op. cit., p. 405.

¹⁹ “Mais ce qui est bien à remarquer, ce biais même sert à faire connoître qu’ils ont tort, et remplit enfin le vuide de la demonstration. Car si l’*Estre de soy* est impossible, tous les estres par autrui le sont aussi, puisqu’ils ne sont enfin que par l’*Estre de soy*: ainsi rien ne scauroit exister. Ce raisonnement nous conduit à une autre importante proposition modale égale à la précédente, et qui joint avec elle acheve la demonstration. On la pourroit enoncer ainsi: *si l’Estre necessaire n’est point, il n’y a point d’Estre possible*”. Ibidem.

1	$\sim ND \supset \sim PA$	hypothesis
2	PA	hypothesis
3	ND	1,2 modo tollenti.

Patet haec probationem esse *formam modalem supralati argumenti Mavrodes* (primā praemissā tamquam implicatione rescriptā):

1) nisi Deus est, tunc nihil est	hypothesis
2) aliquid est	hypothesis
<i>ergo:</i>	
3) Deus est	1,2 modo tollenti. ²⁰

Secunda praemissa patet, et licet hoc argumentum, cum in eo mundus contingens actualis omnino praetermittatur, sit a priori, haec tamen secunda praemissa ex quolibet rerum statu actuali sequitur. Prima praemissa significat nihil esse in ullo mundo possibili, nisi Deus in omni mundo possibili est, seu (per contrapositionem) Deum, si quid est possibile, esse necessario ($PA \supset ND$). Quae quidem propositio mihi probabilior videtur sua negatione. Itaque signis epistemicis sic repraesentari licet:

1) opinor nihil posse esse nisi	
Deus necessario est	hypothesis
2) scio aliquid posse esse	hypothesis
<i>ergo:</i>	
...	
opinor Deum necessario esse	1,2 secundum regulas aptas.

Deum esse igitur videtur mihi opinio rationi consentanea.

²⁰ Eaedem relationes logicae in utraque probatione vigent; exempli gratia, conclusio praemissas implicat ($ND \supset PA$ et $ND \supset [\sim ND \supset \sim PA]$); vide Mavrodes, op. cit., p. 27.

Exemplarismus

Iterandum vero est hoc argumentum idcirco a priori esse, quia nullam mentionem de rebus actualibus contingentibus facit (argumenta a posteriori seu cosmologica de Deo existendo ex *kosmō* seu ex mundo actuali proficiscuntur). Possibilitas, inquam, non tantum existentia actualis, postulat existentiam entis necessarii. Quod Leibnitiuſ clare vidit:

Verum etiam est, in Deo non modo esse fontem existentiarum, verum etiam essentiarum, quatenus reales sunt, aut ejus quod in possibilitate reale est. Propterea intellectus Dei est regio veritatum aeternarum aut idearum unde dependent, et sine ipso nihil realitatis foret in possibilitatibus, et nihil non modo existeret sed nihil etiam possibile foret.

Etenim opus est, ut si quid realitatis in essentiis aut possibilitatibus, aut potius in veritatibus aeternis fuerit, haec realitas fundetur in aliqua re existente et actuali, et consequenter in existentia entis necessarii in quo essentia includit existentiam, aut in quo sufficit esse possibile ut sit actuale.²¹

Et Kant, antequam idealismum adoptaret, simile proposuit argumentum tamquam "unum fundamentum" existentiae Dei demonstrandae.²² Dicit bonum esse id argumentum quod ex possibilitate ("ut ex consquentia") procedit ad existentiam Dei affirmandam ("ut ad ejus fundamentum"). Affirmare possibilia nequimus, inquit, simulque negare existentiam fundamenti

²¹ *Principia philosophiae (Les principes de la philosophie, ou la monadologie, Lehr-Sätze über die Monadologie)*, 43-44.

²² *Der einzig mögliche Beweisgrund zu einer Demonstration des Daseins Gottes* (1762), *Gesammelte Schriften*, 23 vol., vol. ii (Berolini, 1912), pp. 155-163. In *Critica rationis purae* rejecit omnia argumenta ad existentiam Dei demonstrandam, sed existentiam Dei aestimavit ut necessariam theoreticae rationis ideam et in *Critica rationis practicae* ut postulatum rationis practicae.

possibilium, nam ut negemus cogitamus cogitantesque regionem possibilium implicite affirmamus. Consequentia

si aliquid est possibile, tunc fundamentum suum existit quod est Deus

non dissimilis est primae praefati argumenti modalis praemissae.²³

Hae quaestiones in traditione philosophica ac theologica radicantur, puta apud Neoplatonicos et Patres Ecclesiae. Ad hanc traditionem pertinet theoria exemplaristica Sancti Augustini:

Tu autem, Domine, qui et semper vivis et nihil moritur in te, quoniam ante primordia saeculorum et ante omne quod vel ante dici potest, tu es, et Deus es Dominusque omnium quae creasti, et apud te rerum omnium instabilium stant causae, et rerum omnium mutabilium immutabiles manent origines, et omnium irrationalium et temporalium sempiternae vivunt rationes....²⁴

Sanctus Bonaventura Augustinianum exemplarismum evolvit, nam omnia sunt vestigia Dei, ait, homines vero ejus imagines. In hac rerum complexione argumentum existentiae Dei ostendendae elaboravit ex "*necessitate contingentiae*". Primo confirmat illativam ratiocinationis rectae relationem esse necessariam; videlicet, praemissas ad conclusionem necessario se habere. Nam haec habitudo non modo terminis necessariis insunt verum etiam contingentibus. Consequentiam ut exemplum adducit "si homo currit, homo movetur", quam dicit, etiam non existentibus hominibus, veram esse.²⁵ Talis necessitas nec in existentiam rei

²³ Es "wird... aus dem Möglichen als einer Folge auf die göttliche Existenz als einen Grund geschlossen", p. 156; "Demnach würde auf die erwähnte Art aus der innern Möglichkeit alles Denkblichen ein göttliches Dasein müssen gefolgert werden", p. 157..

²⁴ *Confesiones*, 1:6:9.

²⁵ "Intellectum vero *illationis* tunc veraciter percipit noster intellectus, quando videt quod conclusio *necessario* sequitur ex praemissis; quod non solum videt in terminis necessariis verum etiam in contingentibus, ut *si homo currit, homo movetur*".

(quae esse contingit) innititur, inquit, nec in cognitionem rei (quae rem ipsam non afficit); relinquitur ergo ut veniatur

ab exemplaritate in *arte aeterna*, secundum quam res habent aptitudinem et habitudinem ad invicem secundum illius aeternae artis repraesentationem.²⁶

Colligit tunc unumquodque ratiocinium rectum manifestare hanc artis aeternae necessitatem, et intellectum qui recte ratiocinatur conjungi ipsi aeternae veritati quae est Deus.²⁷

Sanctus Thomas eodem cursus exemplo utitur:

sicut hoc ipsum quod est Socratem currere in se quidem contingens, sed habitudo cursus ad motum est necessaria, necessarium enim est Socratem moveri si currit,

ut principium ostendet quod par est Bonaventuriana "contingentiae necessitati":

nihil enim est adeo contingens quin in se aliquid necessarium habeat.²⁸

Itinerarium mentis in Deum, 3:3. Exemplum exhibet "necessitatem propter categorias": $NVx[Cx \supset Mx]$ (necessario: quodcumque corrit movetur), et verum est quin implicet homines sint, nedum sint necessarii.

²⁶ "Hanc autem necessariam habitudinem percipit non solum in rebus entibus, verum etiam in non entibus. Sicut enim, homine existente, sequitur *si homo currit, homo movetur*, sic etiam, non existente. Hujusmodi igitur *illationis necessitas* non venit ab existentia rei in materia, quia est contingens, nec ab existentia rei in anima, quia tunc esset fictio si non esset in re; venit igitur ab exemplaritate... [ut supra]". Ibidem.

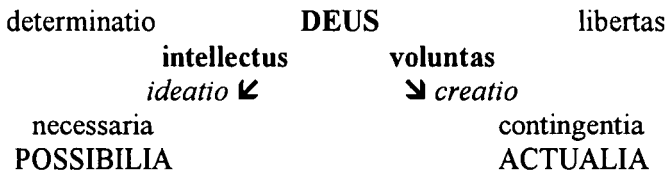
²⁷ "Omnis igitur, ut dicit Augustinus *De vera religione* [39:72], vere ratiocinantis lumen accenditur ab illa veritate et ad ipsam nititur pervenire. Ex quo manifeste apparet quod conjunctus sit intellectus noster ipsi aeternae veritati dum non nisi per illam docentem nihil verum potest certitudinaliter capere. Videre igitur per te potes veritatem quae te docet, si te concupiscentiae et phantasmata non impediunt et se tamquam nubes inter te et veritatis radium non interponant". Ibidem. Quotiescumque igitur veritatem dicamus, inquit, causam affirmamus omnis veritatis; etsi fallamur quidem (immo, dicentes "veritates non sunt") cum ut verum cogitemus quod dicimus.

Ideatio ac creatio

Translaticia igitur doctrina Christiana inter duas entis regiones distinxit, nempe possibilium et actualium. Atqui possibilitas et actualitas ad Deum diversimode se habent, nam possibilia in ejus intellectu fundantur, contingentia vero actualia in ejus voluntate. Praeterea, cum possibile ut tale sit necessarium et possibilitas non sit nisi essentia divina ut “causa exemplaris” seu “imitabilis ad extra”, Deus ad id determinatur quod fieri *potest*, nam nequit quin “exemplificabilis” sit et possibilia “ideet” (ut scholastici ajebant, qui multum de variis hujus quaestionis aspectibus dissererent).²⁹

E contra, patet rerum naturam non esse necessariam sed contingentem. Deus igitur ad id quod *fit* se habet libere et res contingentes solum ideo exstant quoniam Deus efficit ut sint, sive eas creat vel actuales facit.

En schema quod hunc mundi conspectum exhibet:

Insuper, in fundamentali systemate modali (S5), ipsa modalitas (et necessitas et possibilitas) est necessaria, quemadmodum Thomas et Bonaventura de “necessitate contingentiae” loquebantur. Ut

²⁸ Pergit explanare: “Est autem unumquodque contingens ex parte materiae, quia contingens est quod potest esse et non esse; potentia autem pertinet ad materiam. Necessitas autem consequitur rationem formae, quia ea quae consequuntur ad formam ex necessitate insunt. Materia autem est individuationis principium; ratio autem universalis accipitur secundum abstractionem formae a materia particulari”. *Summa theologica*, 1:86:3.

²⁹ Contra, doctrina idearum divinarum, a sancto Augustino elaborata dein a philosophis mediaevalibus evoluta, ab Ockham spreta est. Hic “nominalismus” legem moralem, universali naturā humanā rejectā, voluntati divinae, nonjam intellectui, attribuit, sic eam arbitriam reddens.

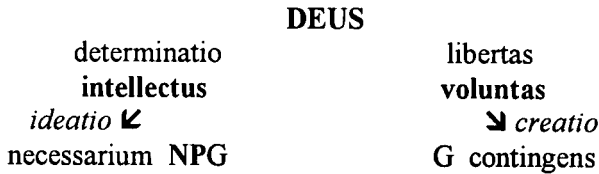
exemplum afferam, haud necesse est dari genum quod facultatem loquendi determinat (FOXP2)-- immo potest fieri ut nulla prorsus sint gena. Sed oportet *sit possibile* tale genum esse. Ideoque, abbreviatā ut “G” propositione “datur genum FOXP2”, habemus:

G&P~G,

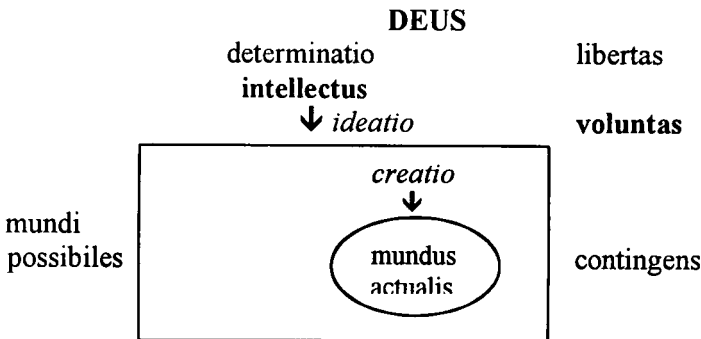
“G contingit esse”, et

N[PG&P~G],

“necesse est G esse contingens”.³⁰ Quapropter logica “regio veritatum aeternarum aut idearum” confirmat, vel jam plane “possibilia”:

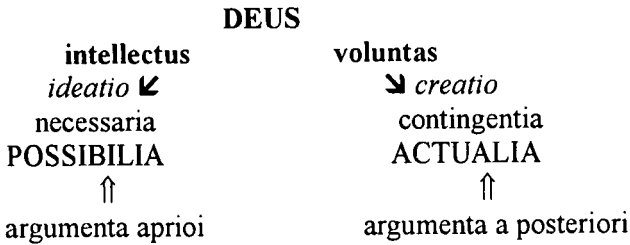

Adjici potest Deum “ideare” mundos possibles, “creare” vero status rerum qui in mundo actuali res contingentes in se habent:

³⁰ “Contingit FOXP2 esse” = G&P~G (G est actualiter verum sed posset non esse verum), sed “est contingens ut FOXP2 sit” = PG&P~G, quod ex G&P~G sequitur. “Necessitas contingentiae” potest exprimi quoque ut NPG (necesse est G sit possibile) et NP~G (necesse est ~G sit possibile).

Asserti igitur licet duo viarum rationalium genera ad Deum ducere; scilicet a priori et a posteriori. Argumenta a posteriori (“cosmologica” inter quae et “teleologica”) in mundo actuali contingenti fundantur. Inter praemissas rationciniorem cosmologicorum termini semper includuntur qui ad res actuales contingentes referuntur. Argumenta autem a priori sphaerā possibilitatis nituntur in quorum praemissis nunquam memorantur res quae esse contingent. Exempla sunt ratiocinationes modo exhibitae et diversae formae argumentationis ontologicae. En schema:

Itaque hodierna quaestionum modalium investigatio necnon traditionales doctrinae a patribus cogitatoribusque scholasticis elaboratae videntur tendere in integram rerum universitatis visionem.

Copyright of *Tópicos. Revista de Filosofía* is the property of Universidad Panamericana and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.